

03.12.2018

Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím

Každoročne si 3. decembra všetci, nie len ľudia so zdravotným postihnutím, pripomíname Medzinárodný deň osôb so zdravotným postihnutím, a to už od roku 1992. Začiatkom novej etapy na ceste k plnému uplatňovaniu ľudských práv a slobôd osôb so zdravotným postihnutím na Slovensku sa stal 25. jún 2010. V tento deň pre Slovensko nadobudol účinnosť Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím a jeho Opčný protokol. Oba dokumenty schválilo Valné zhromaždenie OSN 13. decembra 2006.

Zdravá populácia sa v tieto výročia pri diskusiách o každodenných prekážkach, s ktorými sa desaťtisíce ľudí okolo nás denne stretávajú, usiluje ešte lepšie pochopiť ich problémy. MPSVR SR je inštitúciou, ktorá tieto zložité ľudské osudy vďaka komunikácii s ľuďmi s rôznym typom postihnutia dôverne pozná a snaží sa preto prostredníctvom opatrení ich integráciu do všetkých oblastí života neustále zlepšovať a uľahčovať.

Napokon, jednou z hlavných úloh Programového vyhlásenia vlády je vytvorenie takých podmienok pre ťažko zdravotne postihnutých, ktoré im umožnia zostať čo najdlhšie vo svojom prirodzenom prostredí, vo svojej rodine. Ďalším dlhodobým cieľom je urobiť maximum pre to, aby sa zdravotne ťažko postihnutí podľa možnosti čo najrýchlejšie etablovali do spoločnosti. Tieto priority naplnila očakávaná veľká novela zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, ktorá k 1. júlu 2018 vstúpila do platnosti po dlhých diskusiách s odborníkmi, ktorí reprezentujú organizácie ľudí s rôznymi typmi postihnutia.

„Keď sme začiatkom minulého roka uviedli do praxe novelu zákona o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ŤZP, boli sme odhodlaní ešte intenzívnejšie pokračovať v pomoci ťažko zdravotne postihnutým. Preto som hrdý na to, že sa nám podarilo v relatívne krátkom čase prijať právnu normu, ktorou opäť výraznou mierou prispějeme k ich kvalitnejšiemu životu,“ hodnotí túto prelomovú novelu minister Ján Richter.

Najvýznamnejšou navrhovanou zmenou je historický nárast príspevku na opatrovanie. Už v tomto roku to je mimoriadne razantné navýšenie o 120 eur, každý nasledujúci rok sa bude táto suma zvyšovať nariadením vlády. „Moja predstava je do konca tohto volebného obdobia dosiahnuť stav, aby príjem opatrovateľov bol na úrovni čistej minimálnej mzdy. Tam do roku 2020 reálne smerujeme. Je to fyzicky aj psychicky mimoriadne náročné poslanie, pri ktorom zväčša nie je šanca na privyrobenie si,“ konštatuje minister Richter. Spomínaná zmena sa dotýka viac ako 30-tisíc opatrovateľov v produktívnom veku.

Novela priniesla aj zásadné zvýšenie opatrovateľského príspevku pre opatrovateľov v dôchodkovom veku. Konkrétne sa v tomto roku zvýši ich príspevok o 92,19 eur, v nasledujúcich rokoch bude postup zvyšovania prostredníctvom nariadení vlády rovnaký ako pri opatrovateľoch v produktívnom veku. Podobne, ako realizujeme výrazné zvyšovanie pri sociálnych službách. Naďalej platí, že ak sú opatrovateľmi poberatelia dôchodku, ten zostáva nedotknutý. Takýchto opatrovateľov je aktuálne cca 22,5-tisíc.

Zároveň sa zvýšila hranica ochrany príjmu fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím z 1,7 na 2-násobok sumy životného minima. Významnou zmenou je aj zvýšenie príspevku zo 49,80 na 100 eur mesačne, ak opatrovateľ v produktívnom veku opatruje nezaopatrené dieťa. Dôležitou, často diskutovanou diskutovanou, úpravou v novele bolo zrušenie krátenia príspevku na opatrovanie pri hospitalizácii opatrovaného nad 30 dní. Navyše, ak opatrovaný človek zomrie, tak opatrovateľ dostane príspevok nielen za ten mesiac, ale aj za mesiac nasledujúci.

Vďaka novele zákona o kompenzáciách sa zlepšili podmienky aj pre tisíce osobných asistentov občanov s ťažkým zdravotným postihnutím. Pôvodná hodinová mzda 2,78 eura sa zvýšila skokovo až na 3,82 eura. Veľkým ústretovým krokom je aj úplné zrušenie sledovania príjmu ťažko zdravotne postihnutej osoby. Okrem toho, po novom majú nárok na osobnú asistenciu aj deti s ŤZP v detských domovoch, ale aj ťažko zdravotne postihnutí rodičia pri starostlivosti o dieťa do 3 rokov.

Ďalšou z veľkých zmien tohto roka je zrušenie povinnosti vrátiť jednorazový peňažný príspevok po úmrtí fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Ide o príspevok na zdvíhacie zariadenie, príspevok na kúpu auta a v neposlednom rade o príspevok na úpravu bytu. „Z praxe sme poznali prípady, keď to spôsobovalo vážne problémy rodinám, mohli sa dostať do situácie, že jednorazovo museli vrátiť úradu práce niekoľko tisíc eur, často sa dokonca zadlžovali. Preto sme túto povinnosť definitívne v zákone zrušili,“ argumentuje minister. Toto nebude platiť výhradne v prípade, ak sa finančné prostriedky nepoužili na daný účel.

V neposlednom rade treba pripomenúť, že podľa novely majú nárok na parkovacie preukazy i ľudia so zníženou imunitou, napr. pri onkologickej liečbe a nárok na príspevok na prevádzku auta budú mať žiadatelia počas onkologickej liečby, dialyzačného alebo transplantáčného programu aj bez odkázanosti na individuálnu prepravu.

Prirodzene, tieto komplexné zmeny z roku 2018 znamenajú aj výrazný finančný dopad na rozpočet. Pre rok 2018 ide o navýšenie výdavkov o takmer 51 mil. eur. Každý nasledujúci rok, až do roku 2021, to bude navýšenie o viac ako 120 mil. eur. „Nevylučujem, že v budúcnosti prikrčíme k ďalšej novele. Dali sme si totiž záväzok, že budeme naďalej hľadať spôsoby, ako ešte viac pomôcť v integrácii do plnohodnotného života zdravotne ťažko postihnutým ľuďom“, prezrádza plány minister Richter.